

การออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ตกแต่งสวนที่สะท้อนอัตลักษณ์ไทย
ศศิภาญจน์ นารถโคษา^{1*}

A REFLECTION OF THAI IDENTITY ON DECORATION GARDEN PRODUCTS
SASIKARN NARTKOSAR^{1*}

^{1*} นักศึกษาปริญญาโทสาขาวิชาออกแบบผลิตภัณฑ์ ภาควิชาออกแบบผลิตภัณฑ์บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

^{1*} Master of Education Program in Product Design, Department of Product Design Graduate School, Silpakorn University

* Corresponding author. E-mail: Sasikarn_nart@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ตกแต่งสวน ให้สะท้อน อัตลักษณ์ไทย และสอดคล้องกับพฤติกรรมการใช้สวนในบริเวณบ้านของคนไทย เพราะการหาอัตลักษณ์ความเป็นไทยมาใช้ในการออกแบบผลิตภัณฑ์ ทำให้เกิดลักษณะเฉพาะทางรูปลักษณ์ที่แตกต่าง มีการใช้สอยที่สอดคล้องกับความเป็นอยู่ปัจจุบัน เป็นการเพิ่มมิติคุณค่าทางวัฒนธรรมและความหมายของชิ้นงาน ทำให้ผู้บริโภคเกิดความรู้สึกทางความคิดต่อสินค้านั้นๆ แตกต่างออกไปจากผลิตภัณฑ์อื่นที่มีอยู่เดิม ซึ่งทำการศึกษาพฤติกรรมการใช้งานสวนในบริเวณบ้านตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันจากวรรณกรรมต่างๆ และสร้างแบบสอบถามกลุ่มเป้าหมายเพื่อสอบถามพฤติกรรมการใช้สวนหย่อมในบริเวณบ้าน และความต้องการของผลิตภัณฑ์ตกแต่งสวน นำมาวิเคราะห์ร่วมกับการศึกษาอัตลักษณ์ไทยที่จะนำมาเป็นแรงบันดาลใจในการออกแบบให้ตอบสนองพฤติกรรมและความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย โดยใช้การเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อนำมาวิเคราะห์ ในรูปแบบการวิจัยเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพควบคู่กัน การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) จากการศึกษาอัตลักษณ์ไทย แรงบันดาลใจที่ใช้งานการออกแบบ คือ “หมอนสามเหลี่ยม” เพราะมีความสอดคล้องกับพฤติกรรมการนั่ง/นอนพักผ่อน และตรงกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมายที่ทำการตอบแบบสอบถาม ทั้งยังเป็นผลิตภัณฑ์ที่รู้จักกันแพร่หลาย มีมาตั้งแต่อดีตกาลและยังใช้อยู่จนถึงปัจจุบัน ผลของการตอบแบบสอบถามความพึงพอใจต่อตัวผลิตภัณฑ์พบว่า คุณค่าและคุณลักษณะความเหมาะสมของผลิตภัณฑ์ตกแต่งสวน ที่สะท้อนอัตลักษณ์ไทยชุดนี้ ทั้งด้านความสวยงาม การใช้งาน แนวคิดที่สะท้อนความเป็นไทย รูปแบบเฟอร์นิเจอร์ มีความแปลกใหม่ น่าสนใจ และความเป็นไปได้ในท้องตลาดนั้น กลุ่มผู้บริโภคเป้าหมายมีความพึงพอใจต่อตัวผลิตภัณฑ์ในระดับมาก ซึ่งมีค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 4.08$ และ S.D. = 0.84
คำสำคัญ: ผลิตภัณฑ์ตกแต่งสวน /อัตลักษณ์ไทย /หมอนสามเหลี่ยม

ABSTRACT

This research has an objective of designing and developing garden decoration product to reflect Thai identity that is consistent with household garden utilization behavior of Thai people because applying Thai identity in product design will create unique appearance and utilization that is consistent with current existence. It will add dimensions to cultural value and meaning of work piece causing consumer to have conceptual feeling towards those particular products that differs from other existing products. The study of household garden utilization behavior from the past to the present in various literatures, and preparation of target group questionnaire asking them about household garden utilization behavior and the demand for garden decoration product to be analyzed together with the study of Thai identity that will be used as an inspiration in the design as a response to the behavior and the demand of the target group by gathering information for the analysis in the form of Quantitative Research and Qualitative Research simultaneously. The information analysis used percentage (%), average ($\bar{X}$), and standard deviation (S.D.). In the study of

Thai identity, the inspiration that was used in the design was “Thai Pillow or Triangle Pillow” because it is consistent with sitting/resting behavior, and meets the demand of the target group who completed the questionnaire. It is also a product that is well-known. It has been in existence in the past and it is still being used today. Result of the satisfaction questionnaire towards the product showed that the group of consumers were highly satisfied with the products in terms of the value and suitability of this set of garden decoration products that reflects Thai identity regarding beauty, utilization, concept that reflects Thai culture, furniture style that is innovative, interesting, feasible in the market and was high with the average of 4.08 (S.D.= 0.84).

KEYWORDS: GARDEN DECORATION PRODUCT THAI IDENTITY TRIANGLE PILLOW

ที่มาและความสำคัญ

การจัดตกแต่งสวน ในอดีต เพียงเพื่อตอบสนองความต้องการทางด้านจิตใจและสุขภาพของเจ้าของหรือบุคคลในสถานที่นั้นเป็นสำคัญ แต่ปัจจุบันเมื่อบ้านเมืองพัฒนาและเจริญมากขึ้น การจัดตกแต่งสวน การปลูกต้นไม้และจัดบริเวณบ้านมีบทบาทสำคัญ ไม่ว่าจะเป็นการตกแต่งสวนเพื่อสร้างความโอ่อ่าสง่างาม ให้มีความสวยงามและน่าอยู่อาศัยของตัวอาคารแล้ว การตกแต่งสวนยังทำให้เกิดความเป็นส่วนตัวเมื่อมองจากภายนอกบ้าน และการจัดตกแต่งสวนไม่เพียงมีจุดประสงค์เพื่อสนองตอบความต้องการของคน เน้นผู้อาศัยเป็นศูนย์กลาง และเอื้ออำนวยประโยชน์สูงสุดแก่ผู้ใช้เท่านั้น แต่ยังมีการจัดที่เน้นเพื่อความสวยงาม เน้นสุนทรียภาพต่าง ๆ มุ่งความงามให้เกิดความสุขทางด้านจิตใจ อารมณ์ เป็นการมุ่งเน้นให้เกิดคุณค่า เพื่อให้เกิดความคิด ความน่าสนใจ ความสร้างสรรค์ เพราะการจัดสวนไม่เพียงแต่เป็นการรดน้ำพรวนดินต้นไม้แต่ประกอบไปด้วยการจัดวางของตกแต่งที่ส่งเสริมบรรยากาศเข้ากับต้นไม้ ของตกแต่งเหล่านี้เป็นรายละเอียด ที่เพิ่มความน่าสนใจและความมีชีวิตชีวาให้กับสวน โดยเฉพาะของตกแต่งที่เพิ่มหรือสอดแทรกแนวความคิดเข้าไป ให้เหมาะกับการใช้งาน มักช่วยให้เจ้าของบ้านรู้สึกสนุกทุกครั้งเมื่อได้ใช้สอยในพื้นที่ของสวนและได้บรรยากาศในการพักผ่อน การเลือกผลิตภัณฑ์ตกแต่งสวนจึงสำคัญพอ ๆ กับการเลือกต้นไม้ เพราะเป็นสิ่งที่ช่วยให้สวนดูสวยงาม ช่วยสร้างเรื่องราวและส่งเสริมบรรยากาศให้กับสวน

สวนของชนชาติต่าง ๆ ที่มีมาตั้งแต่อดีต มีลักษณะเฉพาะแตกต่างกันออกไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมต่าง ๆ เช่นลักษณะภูมิประเทศ ลมฟ้าอากาศ ชนิดของไม้พรรณประจำถิ่น ตลอดจนวิถีชีวิต ตามความเชื่อ วัฒนธรรม มีการจัดและตกแต่งสะท้อนความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของประเทศนั้น ๆ ซึ่งผลิตภัณฑ์ตกแต่งสวนมีอิทธิพลกับการถ่ายทอดลักษณะเฉพาะของสวนแต่ละประเภท ไม่ว่าจะเป็นสวนจีน มีการตกแต่งด้วยโคมไฟลักษณะคล้ายสถาปัตยกรรมจีน แก้วหรือรามิคแบบกลองของจีน สวนญี่ปุ่น ตกแต่งด้วย ผลิตภัณฑ์จากหิน ไม้ไผ่ สวนอังกฤษ ตกแต่งด้วยผลิตภัณฑ์จากอัลลอยด์ เหล็กดัด โลหะ สวนสเปน ตกแต่งด้วยผลิตภัณฑ์จากดินเผา เครื่องเคลือบ สีสนสไตล เป็นต้น

ภาพ 1 สวนญี่ปุ่น

ที่มา : Houzz. Japanese garden decor, เข้าถึงเมื่อ 28 มิถุนายน 2556, เข้าถึงได้จาก <http://www.houzz.com>

ภาพ 2 สวนอังกฤษ

ที่มา: Homedec. จัดสวนแบบอังกฤษ, เข้าถึงเมื่อ 28 มิถุนายน 2556, เข้าถึงได้จาก <http://www.homedec.in.th>

สวนไทยในอดีตมีความสัมพันธ์ร่วมกับสภาพแวดล้อมริมน้ำ บ้านเรือนส่วนใหญ่นิยมสร้างแบบยกพื้นสูงมีใต้ถุนบ้าน นิยมตกแต่งสวนในรูปแบบของการเน้นไปที่พืชพันธุ์และการใช้งานเป็นหลัก จนเมื่อเวลาผ่านไปสวนไทยมีการพัฒนาขึ้นไปพร้อม ๆ กับรูปแบบของบ้านที่เป็นแบบไทยประยุกต์ สวนไม้ตัดไม้กระถางบนชานเริ่มมีบทบาทลดลง ความนิยมในการจัดสวนเพื่อความสวยงามได้รับความนิยมมากขึ้น เริ่มมีการนำของมาตกแต่งสวน ซึ่งผลิตภัณฑ์ที่นำมาตกแต่งในสวนไทยมักเป็นของใช้ในอดีต เช่น โอ่งมังกร โอ่งดินเผา ล้อเกวียน ครกหิน แคร่ไม้ไผ่ เป็นต้น ซึ่งผลิตภัณฑ์เหล่านั้นตอบสนองความต้องการเพียงด้านการใช้งาน แต่วิถีปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงไป ผลิตภัณฑ์ที่นำมาตกแต่งควรสอดคล้องกับพฤติกรรมของคนที่ใช้สวน ทั้งในด้านการใช้งาน และด้านความงาม ซึ่งสิ่งสำคัญยังต้องสะท้อนความเป็นอัตลักษณ์ หรือความเป็นลักษณะเฉพาะของสวนประเภทนั้น ๆ อีกด้วย

การศึกษาวรรณกรรม ความเป็นอยู่ของคนไทย การใช้ชีวิต ที่สอดคล้องกับการใช้สวนในบริเวณบ้านของคนไทย ตั้งแต่อดีตมาจนถึงปัจจุบัน เพื่อหาอัตลักษณ์ความเป็นไทยมาใช้ในการออกแบบผลิตภัณฑ์ นอกจากจะทำให้เกิดลักษณะเฉพาะทางรูปลักษณ์ที่แตกต่าง มีการใช้สอยที่สอดคล้องกับความเป็นอยู่ปัจจุบันแล้วนั้น ยังเป็นการเพิ่มมิติคุณค่าทางวัฒนธรรมและความหมายของชิ้นงานอีกด้วย ทำให้ผู้บริโภคเกิดความรู้สึกทางความคิด แตกต่างกันออกไปจากผลิตภัณฑ์อื่นที่มีอยู่เดิม

จากที่มาและความสำคัญข้างต้น ผู้วิจัยเล็งเห็นว่าหากมีการนำอัตลักษณ์ไทย มาใช้เป็นแนวคิดในการออกแบบผลิตภัณฑ์ตกแต่งสวน ให้สะท้อนความเป็นไทยนั้น จะทำให้เกิดผลิตภัณฑ์ที่มีลักษณะที่แปลกใหม่ มีจุดเด่น และสามารถใช้งานสอดคล้องกับวิถีปัจจุบัน ทั้งการอยู่อาศัย การดำเนินชีวิต รวมทั้งสำหรับการพักผ่อนได้อย่างเหมาะสม

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

เพื่อออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ตกแต่งสวน ให้สะท้อนอัตลักษณ์ไทย และสอดคล้องกับพฤติกรรมการใช้สวนในบริเวณบ้านของคนไทย

ขอบเขตของงานวิจัย

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร เป็นกลุ่มคนที่พักอาศัยในบ้านเดี่ยว ที่อยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร

กลุ่มตัวอย่าง เป็นกลุ่มคนที่อาศัยในบ้านเดี่ยว ที่มีการจัดตกแต่งสวนในบริเวณบ้าน ชื่นชอบและสนใจในการตกแต่งสวน ในเขตกรุงเทพมหานคร

1. ผู้ที่มาจับจ่ายซื้อต้นไม้/ผลิตภัณฑ์ตกแต่งสวน ในตลาดต้นไม้จตุจักร จำนวน 100 คน เพื่อหาฐานข้อมูลด้านเพศ อายุ จำนวนผู้พักอาศัยในบ้าน รายได้ ใช้แบบสอบถามถึงพฤติกรรมในการใช้สวน และความต้องการที่มีผลิตภัณฑ์ตกแต่งสวน เพื่อให้ได้รับรู้ถึงความต้องการนำมาพิจารณาและเป็นแนวทางในการออกแบบต่อไป

2. กลุ่มผู้บริโภคเป้าหมายผู้ที่มาจับจ่ายซื้อต้นไม้ /ผลิตภัณฑ์ตกแต่งสวน ในตลาดต้นไม้จตุจักรจำนวน 100 คน เพื่อนำผลงานแบบร่าง ไปทดสอบความพึงพอใจ และความสะท้อนความเป็นอัตลักษณ์ไทย และนำไปสร้างผลงานต้นแบบต่อไป

ขอบเขตด้านแนวคิดและการออกแบบ

1. แนวคิด หมอนสามเหลี่ยม หรือหมอนขวาน ได้จากการศึกษาอัตลักษณ์ไทย ที่มีความสอดคล้องกับการใช้งานสวนในบริเวณบ้านของคนไทย ประกอบกับข้อมูลการสัมภาษณ์จากผู้เชี่ยวชาญด้านอัตลักษณ์ไทย และการวิเคราะห์แบบสอบถามพฤติกรรมการใช้สวนในบริเวณบ้านของกลุ่มตัวอย่าง
2. การออกแบบ เฟอร์นิเจอร์ตกแต่งสวน ในบริเวณสวนบ้านเดี่ยว (outdoor furniture) จำนวน 1 ชุด

ขอบเขตของขนาดพื้นที่ที่ใช้ในการวิจัย

พื้นที่ของสวนในบ้านประมาณ 70 ตารางเมตรขึ้นไป

แหล่งที่ใช้ในการศึกษา

- 1) แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data) เป็นข้อมูลที่ผู้วิจัยเป็นผู้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้เครื่องมือแบบสอบถาม และการสัมภาษณ์ เป็นเครื่องมือที่สำคัญในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการศึกษาในครั้งนี้ โดยแบ่งเนื้อหาเป็น 2 ส่วน คือ
 1. ข้อมูลพฤติกรรมจากกลุ่มเป้าหมาย
 2. ผู้เชี่ยวชาญด้านอัตลักษณ์ไทย
- 2) แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) ข้อมูลส่วนนี้เป็นข้อมูลที่มีความเกี่ยวข้องและจำเป็นสำหรับการวิจัย ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมจากแหล่งต่างๆ ที่มีผู้อื่นหรือหน่วยงานอื่นทำการเก็บรวบรวมไว้แล้ว เช่น ผลงานวิจัย วิทยานิพนธ์ วารสาร หนังสือพิมพ์ เว็บไซต์ต่างๆ โดยแบ่งเนื้อหาได้ดังนี้

ข้อมูลเกี่ยวกับสวนไทย การจัดสวน สวนในบ้าน ผลิตภัณฑ์ตกแต่งสวน หลักการออกแบบเฟอร์นิเจอร์ วัสดุและกรรมวิธีการผลิต ข้อมูลเกี่ยวกับบ้านพักอาศัย การออกแบบและมิติทางวัฒนธรรม อัตลักษณ์ไทย หมอนขวานผ้าขิด (หมอนสามเหลี่ยม) และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

วิธีการดำเนินงานวิจัย

1. สร้างเครื่องมือวิจัย แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้สวนของกลุ่มเป้าหมาย
2. ศึกษาและรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับอัตลักษณ์ไทยที่มีความสอดคล้องกับการใช้งานสวนในบริเวณบ้านของคนไทย
3. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมและความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งนำสิ่งเหล่านั้นมาวิเคราะห์ร่วมกับอัตลักษณ์ความเป็นไทย
4. นำผลที่ได้ทั้งหมดมาวิเคราะห์ และสรุปแนวทางการออกแบบ
5. ออกแบบและพัฒนา
6. ทำการทดสอบความพึงพอใจกับผู้บริโภคเพื่อสรุปแบบ และนำไปสร้างผลงานต้นแบบ
7. การเสนอแนะ

กระบวนการศึกษา การวิเคราะห์ข้อมูลและการออกแบบ

การวิเคราะห์ข้อมูลการออกแบบผลิตภัณฑ์ตกแต่งสวนที่สะท้อนอัตลักษณ์ไทย มีการดำเนินการและกรอบแนวทางในการวิจัยตามขั้นตอนดังนี้

1. สร้างแบบสอบถาม เพื่อนำไปสอบถามพฤติกรรมและความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้ที่มาจับจ่ายซื้อต้นไม้หรือผลิตภัณฑ์ตกแต่งสวน ในตลาดต้นไม้จตุจักร เพื่อเป็นแนวทางในการออกแบบผลิตภัณฑ์ให้ตอบสนองพฤติกรรมและความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย
2. วิเคราะห์ประเภทเฟอร์นิเจอร์สนาม ร่วมกับพฤติกรรมของกลุ่มเป้าหมาย
3. ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับอัตลักษณ์ความเป็นไทย แล้วทำการวิเคราะห์ความเป็นอัตลักษณ์ไทย ที่มีความเกี่ยวข้อง

กับสวนในบริเวณบ้านของคนไทยตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน ประกอบกับข้อมูลการสัมภาษณ์จากผู้เชี่ยวชาญด้านอัตลักษณ์ไทย เพื่อที่จะหาแรงบันดาลใจในการออกแบบ (หมอนสามเหลี่ยมหรือหมอนขวาน)

4. วิเคราะห์วัสดุที่จะใช้ในการออกแบบเฟอร์นิเจอร์ตกแต่งสวน
5. ออกแบบชุดเฟอร์นิเจอร์ตกแต่งสวน ตามแนวทางที่ได้จากการศึกษาค้นคว้า และผลการวิเคราะห์จากแบบสอบถามตามขั้นตอนที่ 1, 2 และ 3 โดยวิธีทำแบบร่าง (Sketch Design) และใช้คอมพิวเตอร์สร้างแบบจำลอง 3 มิติ
6. สอบถามความพึงพอใจ/ความเหมาะสมต่อผลิตภัณฑ์ โดยความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบ เพื่อนำข้อเสนอแนะไปพัฒนาและปรับปรุงแบบต่อไป
7. การออกแบบและพัฒนา และทำการเลือกแบบเพื่อนำไปทดสอบความพึงพอใจจากกลุ่มผู้บริโภค จากที่ได้นำแบบไปปรึกษาผู้เชี่ยวชาญ ได้นำข้อเสนอแนะต่าง ๆ มาปรับปรุงแก้ไข
8. ประเมินความพึงพอใจจากผู้บริโภคกลุ่มเป้าหมายต่อผลิตภัณฑ์ที่พัฒนาขึ้น โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ด้วยคำถามเรียงลำดับ (Rank Question) ประกอบแบบจำลองเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล
9. ผลิตแบบจำลองผลิตภัณฑ์ (Prototype)
10. สรุปและอภิปรายผล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

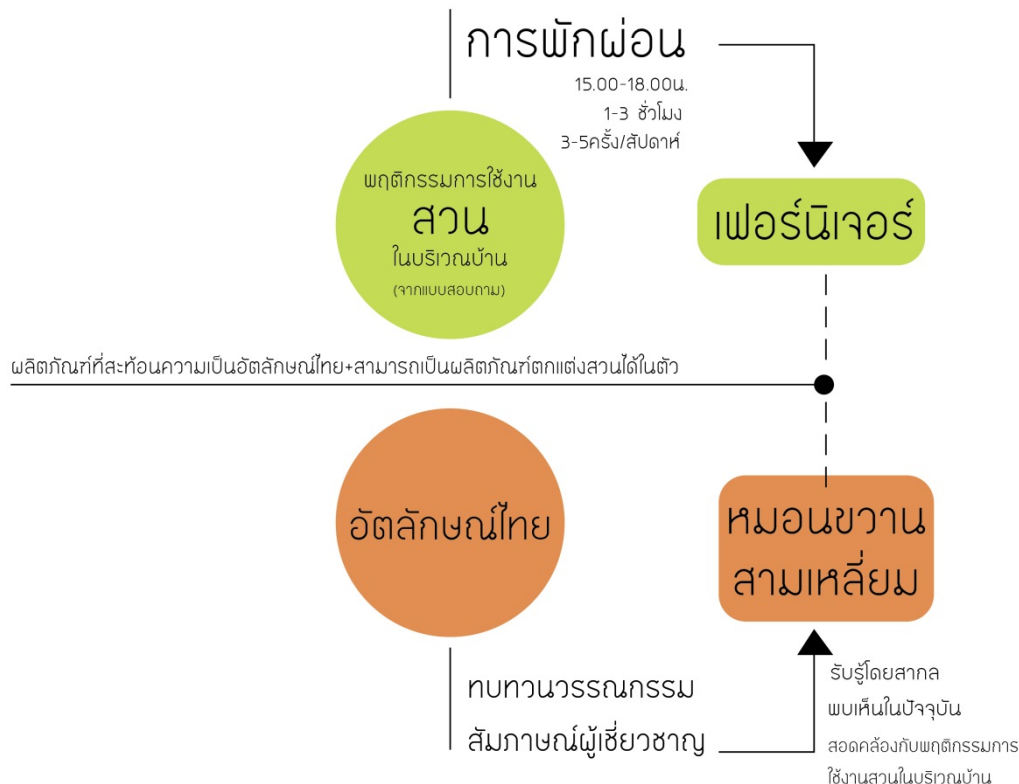
ผลการศึกษาพฤติกรรมและการใช้งานสวนในบริเวณบ้านของกลุ่มเป้าหมายมีความต้องการเฟอร์นิเจอร์ในการตกแต่งสวนมากที่สุด ประเภทของเฟอร์นิเจอร์ที่มีความสอดคล้องกับพฤติกรรมของกลุ่มเป้าหมายคือ เก้าอี้ที่นั่งครึ่งนอนเพราะสอดคล้องกับกิจกรรมและช่วงเวลาการใช้สวนของกลุ่มเป้าหมายมากที่สุด และนอกจากนั้นกลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในบ้านเดี่ยวที่เป็นครอบครัว จึงมักมีกิจกรรมในสวนร่วมกับคนในครอบครัว ดังนั้นผู้วิจัยจึงต้องการออกแบบเก้าอี้แบบมีพนักพิงและโต๊ะกลาง ให้เข้าชุดกัน เพื่อที่จะตอบสนองพฤติกรรมของกลุ่มเป้าหมายมากยิ่งขึ้น และเพื่อเป็นการเพิ่มทางเลือกให้กับกลุ่มผู้บริโภค

จากการศึกษาการใช้สวนของคนไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน แรงบันดาลใจไทยหมอนขวานสามเหลี่ยม มีความสอดคล้องกับผลิตภัณฑ์ที่จะออกแบบ(เฟอร์นิเจอร์) มากที่สุด เพราะมีการใช้งานร่วมกับเฟอร์นิเจอร์ทั้งในบ้าน และนอกบ้าน มีการใช้งานมาตั้งแต่อดีตกาล ปัจจุบันก็ยังมีการใช้กันอย่างแพร่หลาย ทำให้เป็นที่รู้จักในวงกว้าง ซึ่งมีผลทำให้ผู้บริโภคเข้าใจตัวงานออกแบบ และทราบถึงคุณค่าของตัวชิ้นงานได้ง่ายขึ้น อีกทั้งยังมีการรับรู้ถึงความเป็นไทยอย่างเป็นสากล จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (ไพโรจน์ พิทยเมธี(2551: 239-328) “การวิเคราะห์องค์ประกอบการออกแบบเลขศิลป์ที่แสดงเอกลักษณ์ไทย”) และ(ศิริชัย ธนิตย(2551) การออกแบบเครื่องเรือนอัตลักษณ์ไทยต้นแบบ เพื่อความยั่งยืนของเศรษฐกิจชุมชน ตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง)

ในการวิเคราะห์เลือกวัสดุ ไม้ เป็นวัสดุที่เหมาะสมในการออกแบบผลิตภัณฑ์ภายนอกอาคารที่มี ความปลอดภัย เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม มีการสะท้อนถึงอัตลักษณ์ไทยได้มากที่สุดเพราะไม่มีความผูกพันกับคนไทยตั้งแต่อดีตกาล เช่น บ้านเรือนเฟอร์นิเจอร์ พาหนะต่างๆ ล้วนแล้วแต่ผลิตจากไม้ และที่สำคัญที่สุด ผลิตภัณฑ์ตกแต่งสวนจากไม้เป็นความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย และใช้ไม้สักในการออกแบบเพราะไม้สัก เป็นไม้เนื้อปานกลาง ที่มีเนื้อละเอียด นุ่ม ง่ายต่อการผลิต ขางไม้หรือผู้ผลิตจึงนิยมนำไม้สักมาใช้ในการทำเฟอร์นิเจอร์ ซึ่งในแง่ของการทนต่อสภาพแวดล้อมภายนอกนั้น ไม้สักมีคุณสมบัติเฉพาะตัว อาทิเช่น เป็นไม้ที่หดตัวน้อย ไม่บิดไม่แตก การมีน้ำมันอยู่ในเนื้อไม้ ทำให้ปลอดภัยหรือปลวก

แนวคิดการออกแบบ

การออกแบบผลิตภัณฑ์เฟอร์นิเจอร์ตกแต่งสวน ให้สะท้อนอัตลักษณ์ไทย โดยใช้แรงบันดาลใจจากหมอนสามเหลี่ยมที่มีความสอดคล้องกับการใช้งานสวนในบริเวณบ้านของคนไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ทั้งยังมีการออกแบบให้ตอบสนองความต้องการของผู้ใช้งานสวนหย่อมในบริเวณบ้านโดยตรงจากแบบสอบถาม ซึ่งมักใช้สวนในการพักผ่อน โดยออกแบบเฟอร์นิเจอร์ให้มีความเป็นไทยที่ร่วมสมัยและเป็นชิ้นงานวางตกแต่งสวนได้ในตัว สามารถใช้งานกับดีไซน์ลักษณะของบ้านในปัจจุบันได้

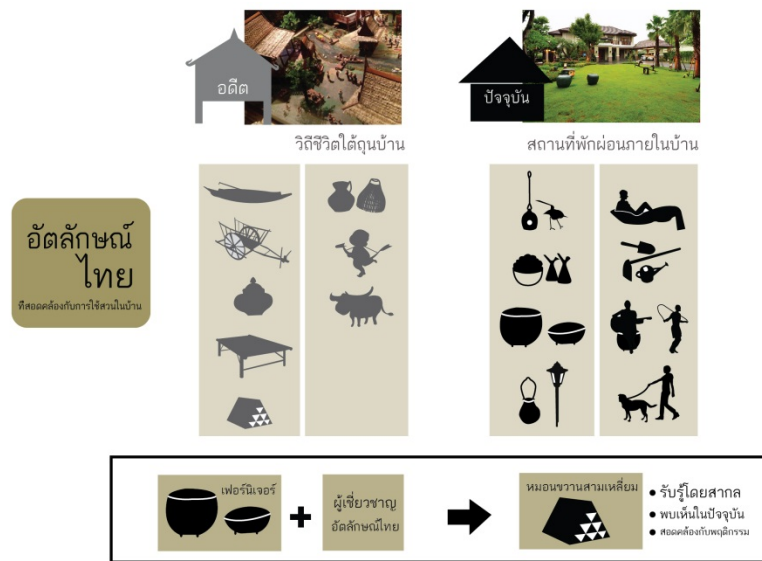

ภาพ 3 ผังแนวคิดการออกแบบ
ที่มา : ศศิกาญจน์ นารถโคษา 28 มิถุนายน 2557

หมอนขวานผ้าขิดหรือหมอนสามเหลี่ยม

ที่มาของแนวคิดหมอนขวานผ้าขิดหรือหมอนสามเหลี่ยม

จากการศึกษาวรรณกรรมต่างๆที่มีความเป็นอัตลักษณ์ไทยและมีความสอดคล้องเกี่ยวกับการใช้งานสวนในบริเวณบ้าน ตั้งแต่อดีตมาจนถึงปัจจุบันนั้น นำมาวิเคราะห์ร่วมกับพฤติกรรมการใช้งานสวนในบริเวณบ้านนั้น จะเห็นได้ว่าหมอนขวานสามเหลี่ยม มีหน้าที่การใช้งานที่สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มตัวอย่าง อีกทั้งยังเป็นผลิตภัณฑ์ที่รับรู้โดยสากลว่าเป็นตัวแทนหนึ่งในความเป็นอัตลักษณ์ไทย(จากวิจัยที่เกี่ยวข้อง) สามารถใช้งานร่วมกับเฟอร์นิเจอร์ทั้งในบ้านและนอกบ้าน พบเห็นได้ตั้งแต่ในอดีตมาจนถึงปัจจุบัน

ภาพ 4 ที่มาของแนวคิดหมอนขานผ้าขิดหรือหมอนสามเหลี่ยม
ที่มา : ศศิกัญจน์ นารถโคษา 28 มิถุนายน 2557

ภาพ 5 การใช้งานของหมอนขานผ้าขิดหรือหมอนสามเหลี่ยม
ที่มา : ศศิกัญจน์ นารถโคษา 28 มิถุนายน 2557

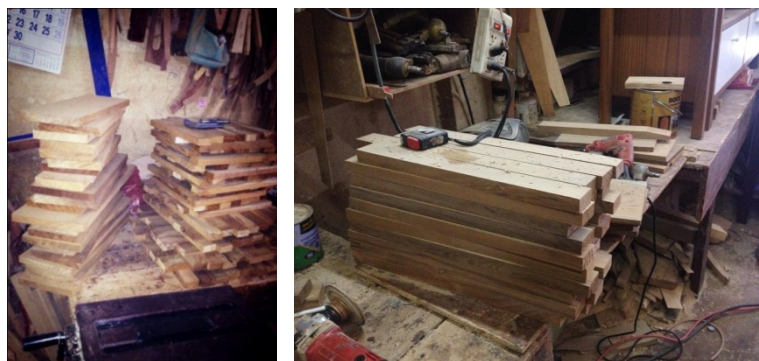

ภาพ 6 หน้าที่และโครงสร้างหมอนขวานผ้าซิดหรือหมอนสามเหลี่ยม
ที่มา : ศศิกัญจน์ นารถโคษา 28 มิถุนายน 2557

การทำต้นแบบและกรรมวิธีการผลิต

วัสดุที่ใช้ในการผลิตต้นแบบ

ไม้สักทอง เป็นไม้ที่มีคุณภาพดีที่สุด ลักษณะเนื้อไม้จะมีสีเหลืองทอง เมื่อทิ้งไว้นานจะเป็นสีน้ำตาลหรือน้ำตาลแก่ เส้นตรงมีเส้นแทรกสีเข้มเล็กน้อย ทำให้เห็นเส้นลายตามธรรมชาติ สวยงามมาก ไม้สักจึงเป็นที่นิยมใช้กันทั่วไป โดยเฉพาะใช้ในการทำเฟอร์นิเจอร์ คือ เนื้อไม้จะมีน้ำมันในตัว ปลูกและมอดไม่ทำลาย ทนต่อสภาพอากาศดีมาก ผึ่งแห้งแล้วอยู่ตัวดี ใสแฉ่งง่าย ทาสีธรรมชาติแล้วจะสวยงามมากกว่าไม้ชนิดอื่นๆ

ภาพ 7 ขั้นตอนการตัดไม้
ที่มา : ศศิกัญจน์ นารถโคษา 10 เมษายน 2557

ภาพ 8 ขั้นตอนการขึ้นโครงสร้าง
ที่มา : ศศิกัญจน์ นารถโคษา 15 เมษายน 2557

ภาพ 9 ขั้นตอนการประกอบชิ้นงาน
ที่มา : ศศิกัญจน์ นารถโคษา 22 เมษายน 2557

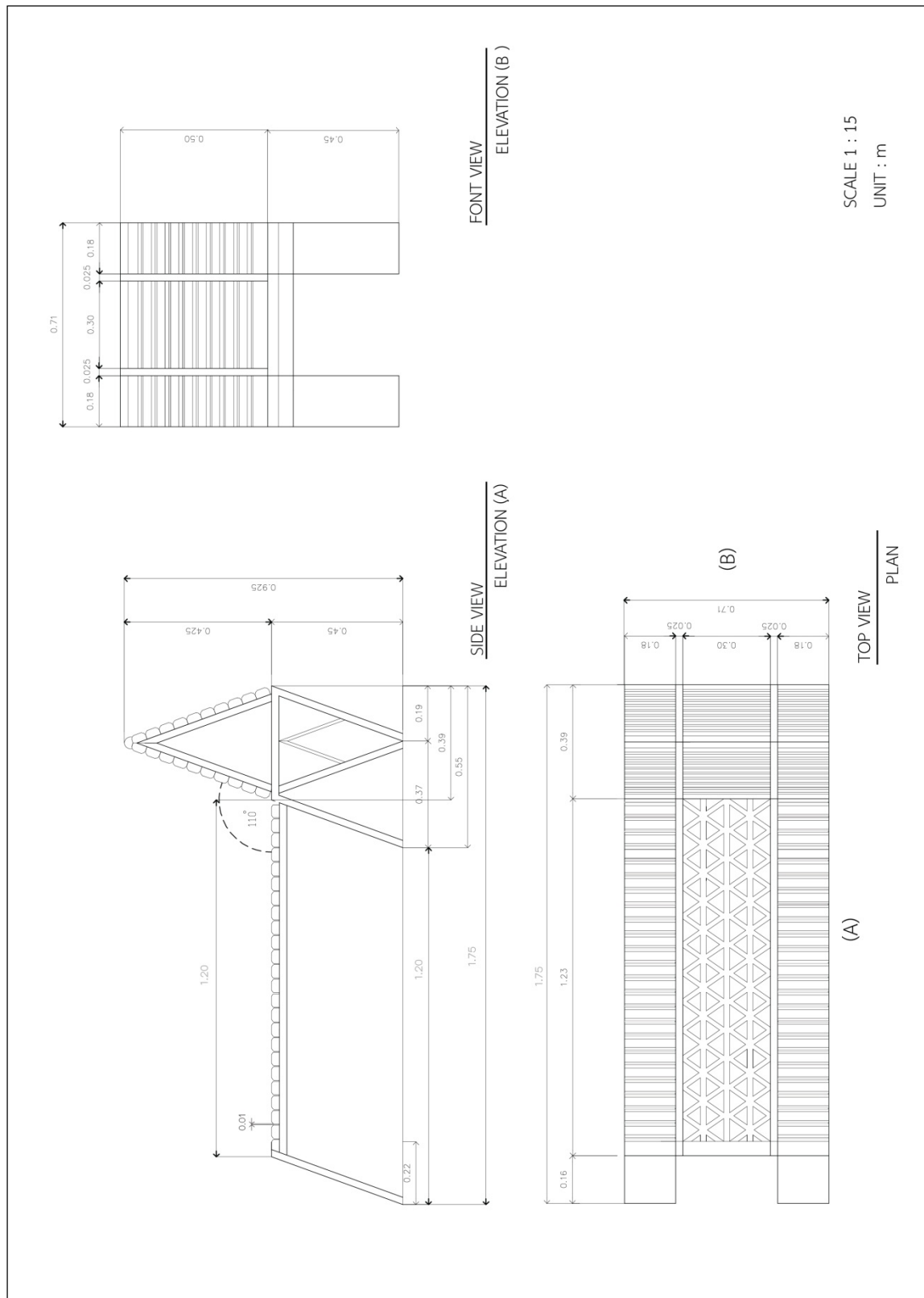
ภาพ 10 การเคลือบผิว

ที่มา : ศศิกัญจน์ นารถโคษา 30 เมษายน 2557

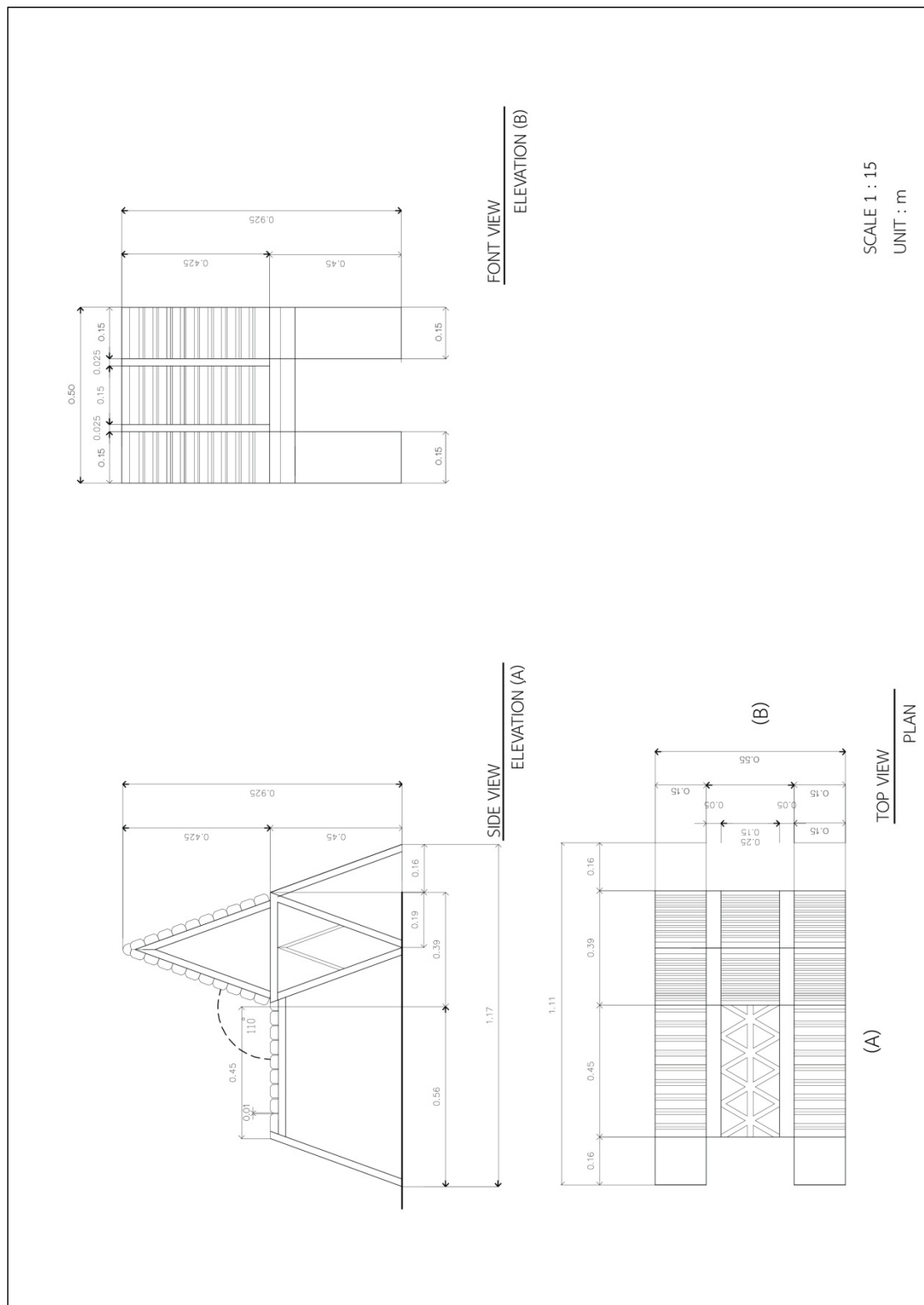

ภาพ 11 ผลิตภัณฑ์ต้นแบบ

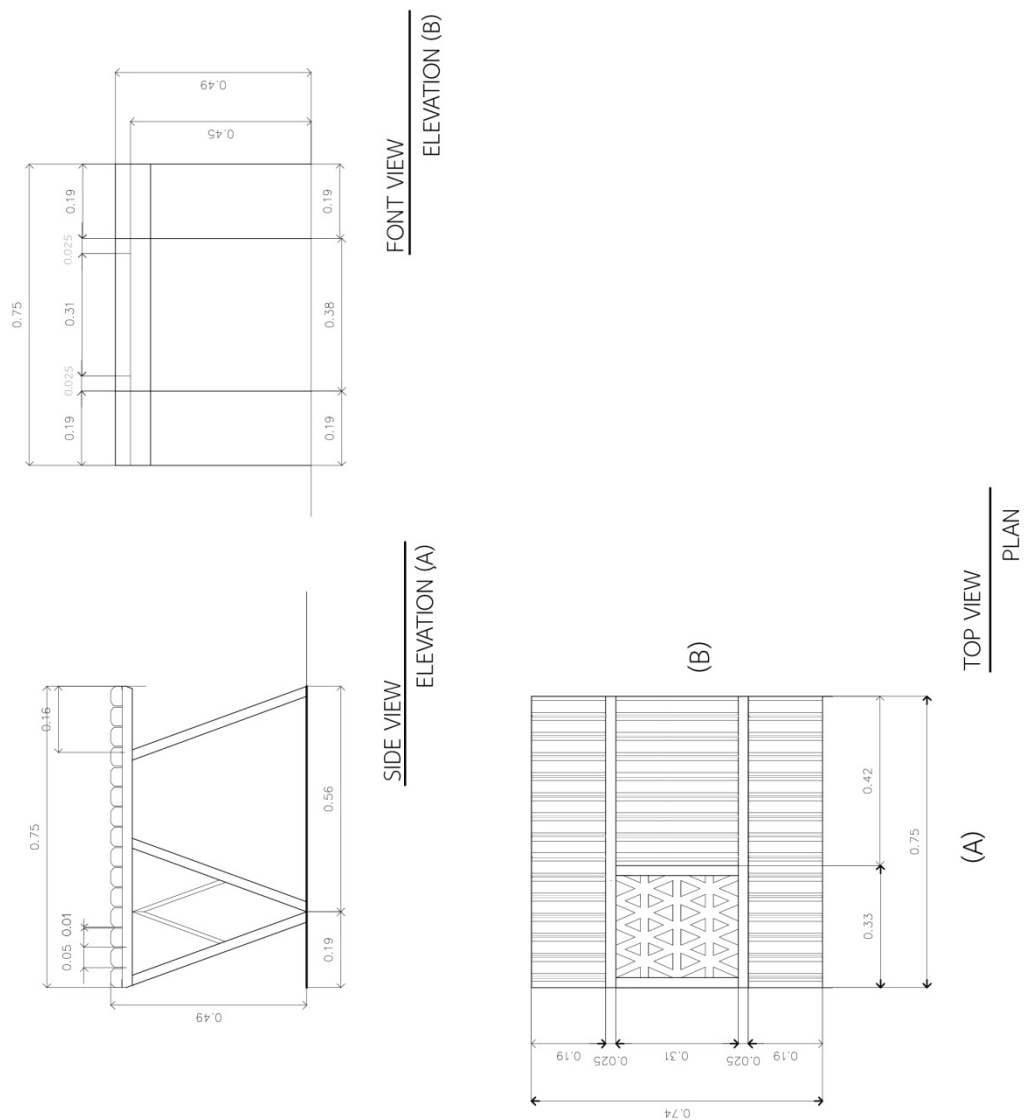
ที่มา : ศศิกัญจน์ นารถโคษา เมื่อ 3 กรกฎาคม 2557

ภาพ 12 แสดงขนาดสัดส่วนเก้าอี้ครึ่งนั่งครึ่งนอน
ที่มา : ศศิกาญจน์ นารถโคษา 11 มีนาคม 2557

ที่มา : ศศิกัญจน์ นารถโคษา 11 มีนาคม 2557

SCALE 1 : 15
UNIT : m

ภาพ 13 แสดงขนาดสัดส่วนของโต๊ะ
ที่มา : ศศิกัญจน์ นารถโคษา 11 มีนาคม 2557

สรุปผลการวิจัย

1. แนวทางในการออกแบบและสร้างผลิตภัณฑ์ตกแต่งสวนที่สะท้อนอัตลักษณ์ไทย แบ่งออกเป็น
 - 1.1 อัตลักษณ์ไทยที่จะนำมาเป็นแรงบันดาลใจการออกแบบ ซึ่งได้มาจากการศึกษาอัตลักษณ์ไทย งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และจากการสัมภาษณ์จากผู้เชี่ยวชาญด้านอัตลักษณ์ไทย โดยอัตลักษณ์ไทยที่มีความสอดคล้องกับพฤติกรรมการใช้งานสวนในบริเวณบ้านของคนไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน คือ หมอนสามเหลี่ยมหรือหมอนขวาน
 - 1.2 รูปแบบของผลิตภัณฑ์ที่สอดคล้องกับพฤติกรรมและความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย
2. สรุปความคิดเห็นของกลุ่มเป้าหมาย จากแบบสอบถามเรื่อง แบบสอบถามความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมายที่มีต่อผลิตภัณฑ์เฟอร์นิเจอร์ตกแต่งสวน

ความคิดเห็นของกลุ่มเป้าหมายเกี่ยวกับผลงานต้นแบบผลิตภัณฑ์เฟอร์นิเจอร์ตกแต่งสวน มีความเห็นว่าผลงานต้นแบบเฟอร์นิเจอร์ตกแต่งสวนมีความสะท้อนอัตลักษณ์ไทย น่าสนใจ มีรูปแบบที่แปลกใหม่ สวยงาม รวมถึงการใช้งานกับสวนในบริเวณบ้าน ต่อขึ้นงานมีความพึงพอใจในระดับมาก ค่า $\bar{X} = 4.08$ และ $S.D. = 0.84$

อภิปรายผลการวิจัย

1. อัตลักษณ์ไทยที่นำมาใช้เป็นแรงบันดาลใจในการออกแบบผลิตภัณฑ์ตกแต่งสวน ผู้วิจัยศึกษาจากผลิตภัณฑ์ตกแต่งสวน และพฤติกรรมการใช้สวนในบริเวณบ้านของคนไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ซึ่งมีแรงบันดาลใจน่าสนใจหลายอย่าง อาทิเช่น เรือ, เกวียน, เครื่องปั้นดินเผา (โอ่ง, ไห), แคร่ไม้ไผ่, หมอนสามเหลี่ยม, จักสานการละเล่นไทย บ้านเรือนไทย และอื่นๆ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามพฤติกรรมของการใช้สวนในบริเวณบ้านของคนไทยในปัจจุบัน มีความต้องการเฟอร์นิเจอร์ในการตกแต่งสวน แล้วนำมาวิเคราะห์ร่วมกับทฤษฎีแล้วนั้น หมอนสามเหลี่ยมหรือหมอนขวาน ซึ่งจากวิทยานิพนธ์การวิเคราะห์องค์ประกอบการออกแบบเลขศิลป์ที่แสดงเอกลักษณ์ไทย (ไพโรจน์ พิทยเมธี (2551: 239-328)) หมอนสามเหลี่ยมหรือหมอนขวาน เป็นสิ่งที่คนรับรู้โดยเป็นสัญลักษณ์เป็นผลิตภัณฑ์ที่สะท้อนความเป็นไทย ในหมวดของประชาชนในลำดับที่ 20 จึงได้นำหมอนสามเหลี่ยมมาเป็นแรงบันดาลใจในการออกแบบในครั้งนี้
2. จากแบบสอบถามพฤติกรรมและความต้องการของกลุ่มตัวอย่าง มีความต้องการเฟอร์นิเจอร์จากไม้ เพื่อให้ได้ผลิตภัณฑ์ตกแต่งสวนที่มีความเป็นธรรมชาติ ซึ่งผู้วิจัยได้วิเคราะห์พฤติกรรมการใช้งานสวนหย่อมในบริเวณบ้าน ให้ตอบสนองความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย และมีแรงบันดาลใจที่สะท้อนความเป็นไทย สร้างความโดดเด่น แปลกใหม่ จากท้องตลาด ซึ่งเป็นการพัฒนาผลิตภัณฑ์ตกแต่งสวนอีกด้วย
3. จากผลสรุปความคิดเห็นของกลุ่มเป้าหมายจากตัวต้นแบบผลิตภัณฑ์เป็นเฟอร์นิเจอร์ที่ตกแต่งสวน ที่แรงบันดาลใจจากหมอนสามเหลี่ยมหรือหมอนขวานนั้น กลุ่มเป้าหมายมีความคิดเห็นว่าเป็นด้านความสวยงาม การใช้งาน แนวคิดที่สะท้อนความเป็นไทย รูปแบบเฟอร์นิเจอร์ มีความแปลกใหม่ น่าสนใจ และมีความเป็นไปได้ในท้องตลาดนั้น มีความพึงพอใจต่อตัวผลิตภัณฑ์ในระดับมาก ในด้านของรูปแบบที่ปรากฏในผลการออกแบบนั้นล้วนมีที่มาจากหลักคิดและแนวทางในการออกแบบที่ได้สังเคราะห์ รวมถึงความต้องการของกลุ่มเป้าหมายผู้บริโภค สามารถยืนยันได้จากผลการสำรวจการยอมรับความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกันในเชิงบวก
4. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ความรู้ในด้านอัตลักษณ์ไทย ที่มีความสอดคล้องกับการใช้สวนในบริเวณบ้านของคนไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน และได้ศึกษาพฤติกรรม ความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งผู้วิจัยได้นำความรู้มาวิเคราะห์ร่วมกัน เพื่อให้ได้มาซึ่งผลิตภัณฑ์ที่ตอบสนองความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย โดยมีแรงบันดาลใจจากอัตลักษณ์ความเป็นไทย ได้ผลิตภัณฑ์ที่มีความร่วมสมัย ตอบสนองพฤติกรรม มีความโดดเด่น น่าสนใจ และเป็นที่ต้องการของท้องตลาด

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการผสมผสานวัสดุ เช่น ไม้เป็นวัสดุหลัก และใช้อะลูมิเนียมในการตกแต่งที่สอดคล้องกันทั้งชุดออกแบบ เพื่อเพิ่มลักษณะที่แตกต่าง โดดเด่นและความร่วมสมัยให้กับเฟอร์นิเจอร์
2. เพิ่มเติมในด้านของโครงสร้าง อาจใช้วัสดุเพิ่มความแข็งแรงตามมุมหรือข้อต่อของเฟอร์นิเจอร์เพื่อเพิ่มความสามารถในการรับน้ำหนักมากยิ่งขึ้น
3. ลดการใช้เส้นของไม้ในส่วนของผลิตภัณฑ์ต้นแบบ เพื่อให้ตัวขึ้นงานมีความร่วมสมัย หรือโมเดิร์นมากยิ่งขึ้น

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี เพราะได้รับความกรุณาจาก อาจารย์ ดร.ชลฤทธิ เหลืองจินดา ซึ่งเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่ให้ความช่วยเหลือ คำแนะนำที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อผู้วิจัย ท่านคณะกรรมการ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ลัษณ กานต์สมเกียรติ, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัฐไท พรเจริญ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กิตติศักดิ์ อริยะเครือ อาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกที่ให้เกียรติมาเป็นกรรมการในการสอบครั้งนี้ รวมทั้งท่านผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย อาจารย์ไพโรจน์ พิทยเมธี ผู้เชี่ยวชาญด้านอัตลักษณ์ไทย ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุรกานต์ รวยสูงเนิน, อาจารย์นิธิวัติ ทองป่อง, อาจารย์ปิติ คุปตะวาทีน, อาจารย์ต่อวงศ์ ปุ้ยพันธ์วงศ์ ผู้เชี่ยวชาญในด้านเครื่องเรือน ด้านผลิตภัณฑ์ และภูมิสถาปัตยกรรม ที่ให้คำปรึกษา คำแนะนำ ดิชม งานออกแบบที่เป็นประโยชน์ต่อผู้วิจัย ส่งผลให้การทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยขอขอบพระคุณในความกรุณาของทุกท่านเป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณคณาจารย์สาขา หลักสูตรทุกท่านที่ให้ความรู้ ให้คำแนะนำ ตลอดหลักสูตรการศึกษา อันเป็นพื้นฐานความรู้ที่จะนำมาใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ขอขอบคุณพี่ๆ และเพื่อนๆ สาขาวิชาออกแบบผลิตภัณฑ์ทุกคน ขอขอบพระคุณครอบครัว บิดา มารดา ที่เป็นกำลังใจสำคัญในการต่อสู้กับตัวเองและฝ่าฟันอุปสรรคต่างๆ ที่เกิดขึ้นระหว่างการทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้ให้ลุล่วงไปได้ด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

- กิติ สินธุเสก. (2550). **หลักการออกแบบภายในขั้นพื้นฐาน: หลักการพิจารณาเบื้องต้น**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: ภาควิชาสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กิตติ อินทรานนท์. (2548). **การยศาสตร์**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- คณะกรรมการฝ่ายประมวลเอกสารและจดหมายเหตุในคณะกรรมการอำนวยการจัดงานเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว. (2542). **วัฒนธรรมพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ เอกลักษณ์และภูมิปัญญา จังหวัดยโสธร**. กรุงเทพฯ: ครูสภา ลาตพรวา.
- คึกฤทธิ์ ปราโมช, หม่อมราชวงศ์ และคนอื่นๆ. (2551). **ลักษณะไทย: ภูมิหลัง**. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์ พับลิชชิ่ง.
- จักรพันธ์ อักกพันธ์านนท์. (2537). **หลักการออกแบบตกแต่งบริเวณ**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- ณรงค์ ขอสกุล. (2531). **เฟอร์นิเจอร์นอกบ้าน วิธีการและการตกแต่ง**. กรุงเทพฯ: ยูไนเต็ทบุ๊คส์.
- บัณฑิต จุลาสัย. (2540). **บ้านไทย**. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บ้านและสวน. (2543). **สวนในบ้าน เล่ม 9: องค์ประกอบของสวน**. กรุงเทพฯ: บ้านและสวน.
- บ้านและสวน. (2552). **สวนหลากหลายสไตล์ 2**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: บ้านและสวน.
- บุญสนอง รัตนสุนทรากุล. (2553). **ความรู้ทั่วไปเพื่อการออกแบบเฟอร์นิเจอร์และผลิตภัณฑ์ไม้**. กรุงเทพฯ: สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ.
- ต่อวงศ์ ปุ้ยพันธ์วงศ์. (2553). **ความคิดสร้างสรรค์เพื่อการออกแบบ**. กรุงเทพฯ: สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ.
- พรรณเพ็ญ ฉายปรีชา. (2552). **การจัดสวน**. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ: บ้านและสวน.
- พรเทพ เลิศเทวศิริ. (2547). **การคิดออกแบบและมิติทางวัฒนธรรม**. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไพโรจน์ พิทยเมธี. (2551). **“การวิเคราะห์องค์ประกอบการออกแบบเลขศิลป์ที่แสดงเอกลักษณ์ไทย”** วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลป บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. (2551). **“การออกแบบเครื่องเรือนอัตลักษณ์ไทยต้นแบบ เพื่อความยั่งยืนของเศรษฐกิจชุมชน ตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง”** 20 ธันวาคม.
- มหาวิทยาลัยศิลปากร. (2543). **ผ้าทอพื้นเมืองในภาคอีสาน**. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งพับลิชชิ่ง.
- นภาพรณ สุทธะพินทุ. (2540). **ปฏิบัติการออกแบบตกแต่งภายใน 1**. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น).
- วรรณิ สหสมโชค. (2549). **ออกแบบเฟอร์นิเจอร์**. กรุงเทพฯ: สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น).
- วิจิตร อภิชาติเกรียงไกร. (2550). **101 ไทยฟอร์ม**. กรุงเทพฯ: อาร์โพรตี/คอปอเรชั่นโพรตี.

- สถาบันพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม.(2557).20 **อัตลักษณ์สร้างสรรค์**. สืบค้นเมื่อ 1 พฤษภาคม, จาก <http://sme/knowledge>.
- ASTV ผู้จัดการออนไลน์. (2557). **สวนประดิษฐ์**. สืบค้นเมื่อ 29 พฤษภาคม 2556, จาก <http://www.thaitravelland.com/index.php?lay=show&ac=article&id=538843001>
- Homedec. (2557). **จัดสวนแบบอังกฤษ**. สืบค้นเมื่อ 28 มิถุนายน, จาก <http://www.homedec.in.th>
- Houzz. (2556). **Japanese garden décor**. Accessed June 28. Available from <http://www.houzz.com>